

Tate és Tedate (盾 & 手盾) -A japán pajzsok.

Egy samuráj, aki *Tate* típusú pajzsot hordoz, amely át lett alakítva *tedate* és *nagamaki*-ba, 13. század.

A japán pajzsok egy nagyon érdekes téma, és egy nagyon félreértett témakör. Elég gyakran hallhatjuk vagy olvashatjuk azt a megjegyzést, amely szerint "a samurájok nem használtak pajzsot, mert az tisztességtelen lett volna" a dolgok valósága azonban messze volt ettől a romantikus kijelentéstől.

Hosszú történet az, amit el kell itt mondani ahhoz, hogy valóban megértsük a pajzsok fejlődését és használatát Japánban. Ehhez vissza, kell utaznunk a "Felkelő nap" országának korai történelmébe.

Ha pajzsról beszélünk, meglehetősen nehéz beleilleszteni őket egy kategóriába, mivel páncél alkotóelemként, és fegyverként is funkcionálhatnak; és bár bizonyos típusú pajzsok kivitele valóban nagyon bonyolult lehet, a legtöbbjüknek mégis meglehetősen könnyű az elkészítése, és nem meglepő, hogy az pajzsokat szinte mindenütt használták a világ minden táján, még Japánban is.

A szamurájok előtti kor.

A kínai dinasztikus nyilvántartásokból, a régészeti bizonyítékokból és a fennmaradó példákból rengeteg információ található a kézi pajzsokról (*Temochi tate* vagy *Tedate* - 手持盾 vagy 手盾), amelyeket a harmadik és a nyolcadik században használtak. Ezek a pajzsok fából készültek, vagy egymáshoz szegecselt vaslemezekből, vagy többrétegű lakkozott nyersbőrből. Szinte minden időben téglalap alakúak voltak, hosszuk 100–150 cm, szélessége pedig 50–70 cm. Mint minden típusú japán kézi pajzsnál, ezek középpontjában is található egy fából készült markolat.

A kézi pajzsot karddal, lándzsával vagy baltával kombinálva használták közelharci helyzetekben.

Yayoi-i korszak béli katona pajzssal.

A késő *Nara* és a korai *Heian*-időszakban is megfigyelhetjük, hogy a *Ritsuryo* hadsereg elkezdett álló pajzsokat felvonultatni. Ez volt a fő pajzs típus, amelyet az összes időszak során használtak, és ez mutatta meg, hogy Japánban milyen erős volt a lövedékek fegyvereinek hatása.

Ez a fajta védőeszköz lehetővé tette az íjászok számára, hogy lőjenek, miközben ezek a pajzsok fedezték őket.

Ezek a pajzsok általában 150 cm-nél magasabbak voltak és 100 cm szélesek (bár léteztek kisebb, 120 cm magasságú példák is, amelyeket alkalmanként kézi pajzssá lehetett átalakítani).

Ezeket a pajzsokat egy rúddal támasztották a földhöz vagy egy lábazat segítségével álltak, ezeket az elemeket, amelyek a pajzs stabilitását adták egy csuklópánthoz rögzítettek,

és így lehetővé tették, hogy szállítás vagy tárolás céljából a pajzsok összecusukhatók legyenek. A legjobbak egyetlen fatáblából készültek, de a legtöbbjük két, három vagy akár négy, kb. 3 cm vastag deszkából készültek.

Egy szegecselt vaslemez *Tate* pajzs a *Kofun*-korszakból.

Ezeket a pajzsokat általában **Tate** (盾) -nak hívták és egy rúd tartotta, vagy a katonák hordozták őket. Amikor visszavonultak, általában cipelték őket vagy a katonák hátára helyezték őket, hogy megvédjék őket a visszavonulásnál. Az ilyen fajta pajzsokat rendszerint felsorakoztatták, néha átfedésben, mint a tetőcserepek, hogy egy hordozható fal legyen, amely megvédte a talpas íjászokat. Ezeket az erődítmények falainak tetejére is helyezhették, és a csónakok oldaláról is lóghattak. Időnként máshogyan is funkcionálhattak, mint például padok vagy létrák helyettesítésére szolgálhattak.

Néhány samuráj a korábban említett *tate* pajzs fal mögött, miközben nyilakat lőnek.

A samuráj korszak.

Mint már azt említettem, a *Tate* pajzsok voltak a fő típusú pajzsok, amelyeket az egész Japán történelem során használtak. A samuráj korszaktól (a *Heian*-korszaktól kezdve) a kézi pajzsot nem annyira használták, mint korábban, ám mégis általánosak voltak.

Valójában széles körben elterjedt tévhit az, hogy a japán seregek bizonyos mértékben nem támaszkodtak a kézi pajzsokra. Bár nem vitatható, hogy a kézi pajzs többé nem játszott jelentős szerepet, bizonyos okok miatt, amik később kifejtésre kerülnek. A samuráj osztályban a gyalogság és más harcosok továbbra is használták ezt a fajta védelmi eszközt.

A korai samuráj korszakban, a 11. és a 14. század végén főként íjászok voltak, mivel a felsőbb osztály fő harci tevékenysége az íjakkal való gyakorlás és a lóversenyzés volt.

Ezeknek az évszázadoknak a hadviselése egy másik témakör, de ezeknek az összeállott haderőknek a fő szerepe az ellenség nyomás alatt tartása és volt (akár gyalog, akár lóháton), miközben behatoltak az ellenség soraiba, majd visszavonultak, általában anélkül, hogy egyenesen az ellenséges formációk ellen rohmoztak volna, inkább az ellenség szélén maradtak. Ebben az összefüggésben a hatalmas japán íj volt a tökéletes fegyver.

Volt néhány kivétel e szabály alól, például a 14. század végén, amikor a lándzsák elkezdtek átvenni az íjak helyét néhány lovassági harcosnál. Találhatunk számos 13. századi ikonográfiát, amely lovas szamurájt ábrázol, aki *Tate* pajzsot hordoz lóháton.

Az íj hatékony felhasználása érdekében a szamurájok nem használtak kézi pajzsot; a védelem hiányát kompenzálta az, ahogyan az ***Osode*** (大袖) elhelyezkedett a páncéljaikon.

A szamuráj az ellenséges nyilakkal vagy lándzsákkal szemben állva előre helyezte a nagy vállvédőjét, lefedve az arcot és a felső törzset. Ez az időszakos illusztráció szemlélteti az *Osode* használatát.

A gyalogos katonák azonban továbbra is a pajzsokra támaszkodtak. A formációban folytatott küzdelem során az íjászok általában a *Tate* mögött helyezkedtek el. Vannak olyan ábrázolások is, amelyen a katonákat kézi pajzsokkal ábrázolták, amikor nyílt csatatéren harcoltak és szoros küzdelemben álltak.

Fusō Ryakuki (扶桑略記) 940 2/8-as listáján sorolja fel a lefoglalt zsákmányt, miután legyőzte *Taira Masakatot* és felsorolja a hadi zsákmány tartalmát, amiben megtalálható „300 kézi pajzs”.

Ebben a korszakban a kézi pajzsok szinte kizárólag fából készültek és téglalap alakúak (bár úgy tűnik, hogy lekerekített pajzsot is használtak), és 90–160 cm hosszúak voltak, 50–70 cm szélességűek. Időnként a *Tate* pajzsot közvetlenül módosították, hogy kézi pajzsként lehessen használni.

A jobb oldalon egy lovas samuráj, aki kardot és *Tedate*-t tart lovaglás közben; a *Kangiten Reigen ki* tekercséből, a 13. század körül.

A pajzsok soha nem voltak népszerű felszerelések. Ezt a helyzetet azzal lehet magyarázni, hogy az ilyen típusú pajzsoktól elvárták, hogy közvetlenül a lovasság és a talpas katonák ellen is működjenek. Az olyan fegyverek, mint a *Naginata* (薙刀) és a *Kumade* (熊手), mindkét oldallal szemben hasznosabbak voltak. Ezek a fegyverek sokkal hatékonyabbak voltak, ha két kézzel használták őket.

A jobb szélén egy kerek, fából készült pajzsot és kardot hordozó katona: "Az éjszakai támadás illusztrált története *Yoshitsune Horikawa rezidenciáján*", egy 16. századi tekercs, amely a 12. századi eseményt ábrázol.

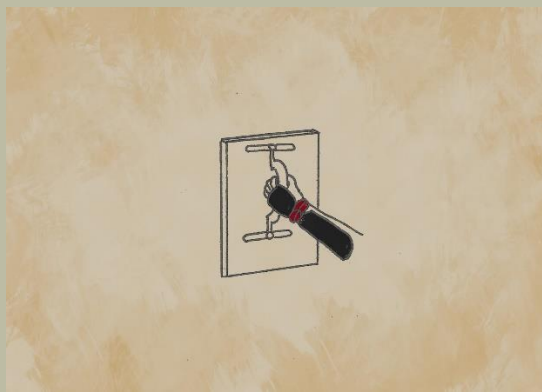

Néhány samuráj, akik régi típusú pajzsokat, lándzsákat és fejszét tartanak a kezükben, a *Kenponchaku shoku shōtoku taishieden* - "絹本著色聖徳太子絵伝"-ról, a 7. századi esemény leírására, ami a 15. században készült.

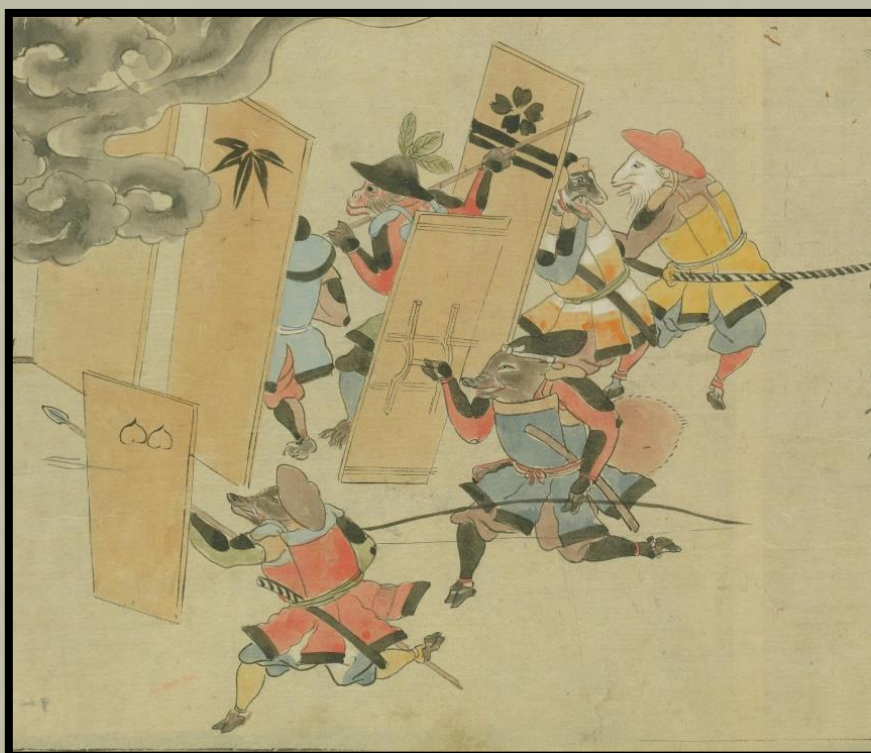
Az 1517-ben készült *kiyomizudera engi emaki* - 清水寺縁起絵巻 részlet, amely a 800-as évek eseményeit ábrázolja. Érdekes megfigyelni, hogy a démonszerű emberek valójában Japánok az *Ezo* régióból; még akkor is, ha a kialakításuk eltérő, az *Ezo* harcosok által használt fegyverek közvetlenül kapcsolódnak a 15. és 16. században használt japán fegyverekhez. Megfigyelhetünk *Tate*, és *Tedate* pajzsokat, ez egy utalás arra, hogy a művész ismerte őket a 16. században.

A *Tedate*, ahogyan a *Hōnen Jōnin Emaki* éjszakai támadásában bemutatja

- 法然上人絵巻, 13. század.

Egy részlet a *jū ni-rui emaki* „十二類絵巻” -ből, ahol kézi pajzsot és álló pajzsot ábrázolnak, egy eredeti 14. századi tekerces *Edo*-példányában.

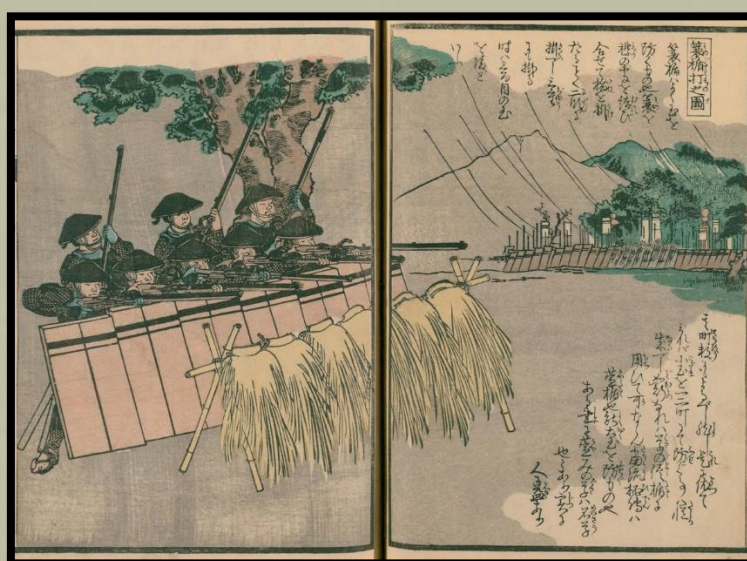
A 14. század folyamán a hadviselés megváltozott Japánban; sokkal nagyobb hangsúlyt kapott a gyalogság és a gyalogos harcok egyre gyakoribbá váltak. A lovas íjászok elmaradtak, és a samurájok különféle lovasegységekként kezdtek működni, a felszerelt gyalogságtól a páncélos lovasságig. Ahelyett, hogy a kézi pajzsra támaszkodtak volna, mint Európában, egy átfogóbb páncélrendszert fejlesztettek ki, amely képes volt fejtől talpig lefedni lamellával, és fémlemezekkel a harcost. A *Sengoku* periódusban a *Ttosei gusoku* páncélok alakultak ki, és a vadonatúj gyalogos csapatok, az *Ashigaru* (足輕) egységek, melyek lándzsákkal, szakállaspuskákkal és íjakkal voltak felszerelve.

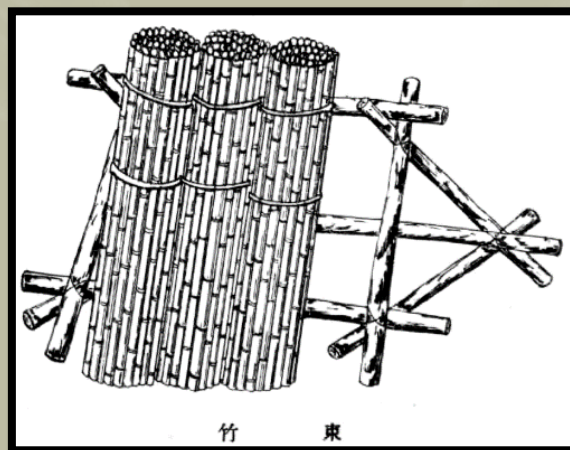
Ezen fegyverek használata, kizárta a kézi pajzs használatát, még akkor is, ha a páncéljuk nem volt olyan jó és olyan hatékony, mint amit a szamurájok viseltek.

A lőfegyverek és a kézi ágyúk azonban képesek voltak megsemmisíteni és áttörni a régi *Tate* pajzsokat, és ezért új fejlesztéseket alkalmaztak a csatatéren lévő távoli egységek megvédésére.

Noha a régi modellek még mindig használatban voltak, gyakran vasból készültek, és vastagabb "hengerelt bambuszcsomót", úgynevezett *Take wát* (竹把) vagy *takatabát* (竹束) használtak a védelemhez a régebbi fa változat helyett.

A régi *Ttate* pajzsot az *Ashigaru* lövészek használják egy *Edo*-korszakban kiadott illusztráción a „*Budō gei-jutsu Hiden Zukai*” című könyvben. Figyeljük meg a pajzsok elé helyezett nedves szalmabálákat; ezek lassították a golyókat és megakadályozták, hogy áttörjék a fa pajzsokat.

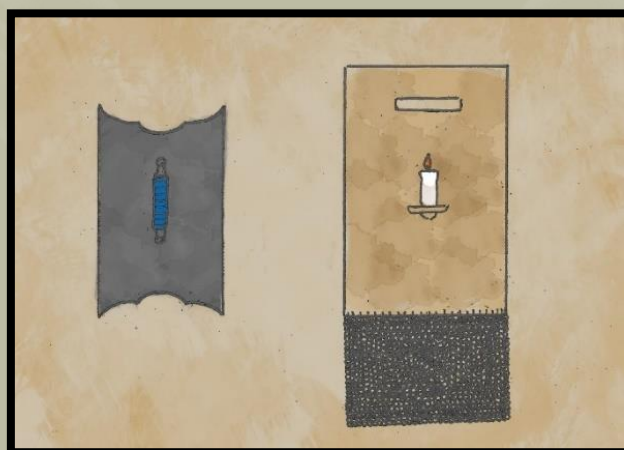

Az egyik a több szerkezet közül, amelyet a *Takataba* helyett használtak, úgy, hogy a terepre való kihelyezéssel megvédjenek a lövedékektől.

Egy híres illusztrációja a japán kézi pajzs használatának.

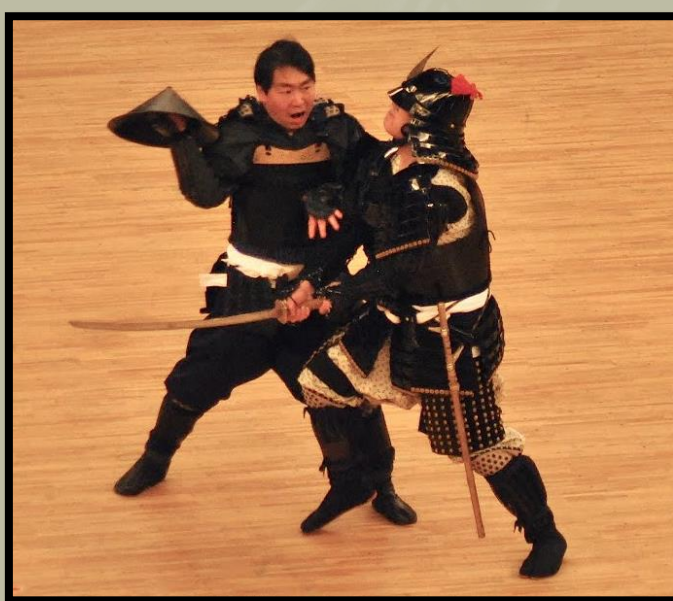
Számos olyan forrás található a *Sengoku* vagy a korai *Edo*-korszakban, ahol a kézi pajzs használatát írják le, gyalogosan, lóháton, nyílt csatákban, valamint éjszakai támadás során is. A pajzsot önálló fegyverként is használhatták és vagy karddal, lándzsával kombinálva.

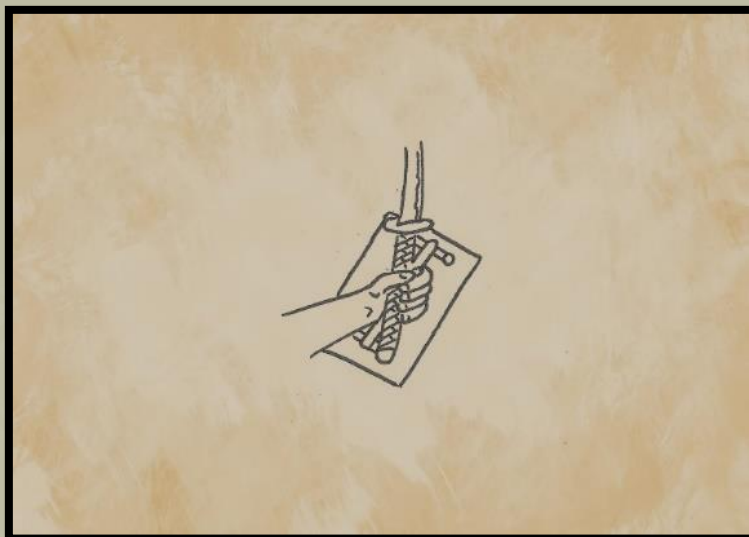
Balra egy kis vas *Tedata* pajzs hátulnézete; jobb oldalon egy nagyobb fa *Tedata*, gyertyával és fémbetéttel és a pajzson látható kis nyílással, amin ki lehetett látni. Ezt a pajzsot valószínűleg úgy építették fel, hogy megvédjék magukat éjszakai támadások során.

Végül, de nem utolsósorban, a kézi pajzs egyik leg ikonikusabb használatát a *Yagyū Shingan Ryu-ban* (柳生心眼流) tanítják, ahol egy Fém *Jingasa* (陣笠) sisakot használnak pajzsként; bár ez egy érvényes technika, mégis veszélyes lehet ezt használni, mert ha a harcos leveszi a saját sisakját, jobban ki van téve a sérüléseknek.

A békés *Edo*-időszakban a kézi pajzs meglehetősen kicsivé vált és a kézi védelem egyik formájaként használták; könnyebb volt őket hordozni, és ha szükséges, karddal együtt tartották őket, hogy előnyt szerezzenek az ellenféllel szemben, akinek nem volt ilyen felszerelése. Néhány *Ko-ryū* iskola, például a japán *Tenshin ryu* (天心流) is tanítja a *Tedate* használatát.

Egy illusztráció, amely bemutatja, hogyan tartják együtt a pajzsot és a kardot.

Tehát ez nagyjából a japán pajzsok teljes története és fejlődése. Mint ahogyan azt megfigyelhettük, messze van attól a sztereotípiától, amely szerint Japánban soha nem használták a pajzsokat.

A fordítás az alábbi cikk alapján készült: <https://gunbai-militaryhistory.blogspot.com/2017/12/tate-tedate-japanese-shields.html>